

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคล กรณีถูกลอกหลวงจากมิจฉาชีพออนไลน์¹

สุทธิพงษ์ ประภาภิตติรัตน์²

ในยุคที่อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นปัจจัยที่ห้าในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสื่อสาร การซื้อขายสินค้าและบริการ รวมถึง การทำธุรกรรม ต่าง ๆ การใช้อินเทอร์เน็ตจึงนำมาซึ่งความสะดวกสบายและเพิ่มโอกาสทางการค้าและธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ความสะดวกสบายเหล่านี้มีทั้งประโยชน์และอันตราย โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของอาชญากรรมในโลกออนไลน์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในปัญหาที่น่ากังวลและส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค คือ การถูกลอกหลวงจากมิจฉาชีพออนไลน์ อาจเป็นปัญหาสำคัญที่ได้รับความสนใจจากทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวงผ่านช่องทางออนไลน์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในหลายกรณีผู้บริโภคตกเป็นเหยื่อจากการถูกลอกหลวงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การหลอกลวงให้โอนเงิน การเสนอขายสินค้าหรือบริการที่ไม่ตรงตามคำโฆษณา หรือไม่มีอยู่จริง การแอบอ้างเป็นหน่วยงานราชการหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง เพื่อให้ผู้บริโภคหลงเชื่อและตกลงทำธุรกรรมทางการเงิน

การหลอกลวงจากมิจฉาชีพออนไลน์ในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยมีมิจฉาชีพได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สร้างรูปภาพและเสียงปลอมเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ การสร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันปลอมที่มีลักษณะเหมือนของจริง รวมถึงการนำข้อมูลส่วนบุคคลที่รั่วไหลจากฐานข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการหลอกลวงอย่างเจาะจง ทำให้เหยื่อหลงเชื่อว่าการกำลังติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ โดยกลุ่มที่มักตกเป็นเหยื่อจากมิจฉาชีพมักเป็นผู้สูงอายุที่อาจไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และกลุ่มคนที่อาจขาดความรู้เกี่ยวกับข้อมูลปลอม มิจฉาชีพเหล่านี้มักทำงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดตั้งเป็นขบวนการข้ามชาติที่มีเครือข่ายกว้างขวางทั่วโลก โดยเฉพาะในแถบประเทศเพื่อนบ้านของไทย ซึ่งทำให้การติดตามจับกุมและการติดตามเงินที่ถูกโอนไปแล้วเป็นไปได้ยากและซับซ้อน

การหลอกลวงจากมิจฉาชีพออนไลน์ในประเทศไทยเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมาก จากข้อมูลการสำรวจโดยคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ในปี 2566 มีคนไทย

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลกรณีถูกลอกหลวงจากมิจฉาชีพออนไลน์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และ รองศาสตราจารย์กัธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุทัยธานี

มากถึง 36 ล้านคน ที่เคยตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางออนไลน์ ซึ่งสร้างความเสียหายจากการถูกหลอกลวงเป็นเงินประมาณ 49,845 ล้านบาท หรือคิดเป็นความเสียหายเฉลี่ย 2,660.94 บาทต่อคน โดยประเภทการหลอกลวงที่พบจำนวนผู้เสียหายและมูลค่าความเสียหายมากที่สุดอยู่ในกลุ่มซื้อสินค้าออนไลน์ และหลอกให้ลงทุน³

ปัจจุบัน หน่วยงานรัฐมีการเพิ่มมาตรการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงทางออนไลน์ เช่น การจัดตั้งศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (สปอศ.) การพัฒนาระบบรับเรื่องร้องเรียนแบบออนไลน์ และการออกกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงทางออนไลน์ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหา ยังคงมีข้อจำกัดด้านกำลังคนและงบประมาณ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมต่อรูปแบบการหลอกลวงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การคุ้มครองสิทธิของบุคคลจึงกลายเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคคลส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในการแยกแยะความเสี่ยงจากการซื้อขายหรือการทำธุรกรรมออนไลน์ อีกทั้งยังขาดข้อมูลหรือการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวง สิ่งที่ตามมาคือการที่บุคคลได้รับผลกระทบจากการถูกหลอกลวง และบางกรณีอาจทำให้เกิดความเสียหายทางการเงินที่ยากจะกู้คืนได้ การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในกรณีนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการปกป้องสิทธิของบุคคลจากการทุจริตและการหลอกลวงเท่านั้น แต่ยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในการใช้บริการและทำธุรกรรมออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย

สำหรับประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลมีหลายฉบับด้วยกัน เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค พระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ที่บัญญัติให้มีการระงับการทำธุรกรรมได้อย่างรวดเร็วอันเป็นการคุ้มครองทรัพย์สินของผู้บริโภคได้อย่างทันท่วงที เป็นต้น จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้ กฎหมายที่มีส่วนสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการถูกหลอกลวงจากมิจฉาชีพออนไลน์ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมนั้น คือ พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ที่ตราขึ้นเพื่อปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างและเป็นอันตรายร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ โดยบัญญัติเกี่ยวกับการรับส่งข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และผู้ประกอบการ การระงับการทำธุรกรรม บทลงโทษของผู้กระทำความผิดต่าง ๆ แต่กฎหมายเหล่านี้ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับกับการหลอกลวงในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีดิจิทัล และการหลอกลวงออนไลน์ที่มีความซับซ้อนและหลากหลายรูปแบบ

³กรุงเทพมหานคร, เผยผลสำรวจปี 66 คนไทย 36 ล้านคน เคยถูกหลอกลวงทางออนไลน์ สูญเสียถึง 5 หมื่นล้าน

[Online], available URL: https://www.bangkok.biznews.com/lifestyle/judprakai/1126616#google_vignette, 2568

(เมษายน, 14)

ดังนั้น จึงยังคงมีปัญหา ที่สมควรนำไปศึกษาได้ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

มาตรา 4

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

(2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

(3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

(3 ทวิ) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

(4) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย”

เนื่องจากมาตราดังกล่าวได้กำหนดสิทธิที่ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองตั้งแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกาศใช้บังคับ จนกระทั่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เพิ่มเติมในส่วนของมาตรา 4 (3 ทวิ) เข้ามาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 จึงมีประเด็นปัญหาที่น่าคิดว่า สิทธิดังกล่าวนี้ อาจไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาท ในชีวิตประจำวัน เป็นปัจจัยที่ห้าของมนุษย์ เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก สิทธิในความเป็นส่วนตัว และข้อมูลส่วนบุคคลย่อมมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ในขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมาย ที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ซึ่งยังไม่มีอินเทอร์เน็ตแพร่หลาย และในการแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละครั้ง นอกจากการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ในปี พ.ศ. 2541 ก็ไม่ได้มีการเพิ่มเติมสิทธิที่ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองให้เท่าทัน ยุคสมัยแต่อย่างใด ทำให้ผู้บริโภคอาจถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือมีฉ้อฉลในรูปแบบต่าง ๆ และไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัญหาเกี่ยวกับการระงับการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ตาม

พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 6

มาตรา 6 บัญญัติว่า “ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจพบเหตุ อันควรสงสัยเอง หรือได้รับข้อมูลจากระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 ว่า บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมและแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่รับโอนถัดไป พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันทีที่เป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่พบเหตุอันควรสงสัยหรือได้รับแจ้ง แล้วแต่กรณี

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริง และแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตรวจสอบ

ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่งจากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรม พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที แล้วแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตรวจสอบแล้ว ปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นถูกใช้ในการกระทำความผิดให้ดำเนินการตามกฎหมายภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการระงับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง หรือแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจตามวรรคสอง หากไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่า บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นถูกใช้ในการกระทำความผิด ให้แจ้งผลการตรวจสอบให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจทราบ เพื่อยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมต่อไป

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคสามแล้ว หากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่แจ้งผลการดำเนินการ ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มาตรา 6 กำหนดให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่ต้องระงับธุรกรรมและแจ้งสถาบันการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องทันทีเมื่อพบเหตุอันควรสงสัยว่า บัญชีถูกใช้หรืออาจถูกใช้ในการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีหรือความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การระงับนี้เป็นมาตรการชั่วคราวเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จึงมีประเด็นปัญหาคิดว่า หากตรวจสอบและพบว่า ไม่มีการกระทำความผิดตามที่สงสัย และการระงับธุรกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้นหรือไม่ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ไม่ใช่เพียงสิทธิในการเลือกระงับธุรกรรม และหากสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจเกิดความกังวลว่าอาจต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการระงับธุรกรรมดังกล่าว สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจอาจไม่กล้าที่จะดำเนินการระงับธุรกรรมแม้ว่าจะพบเหตุอันควรสงสัย จึงย่อมเกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

3. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 12

มาตรา 12 บัญญัติว่า “การเปิดเผย การแลกเปลี่ยน การเข้าถึง ตลอดจนการเก็บ การรวบรวมหรือการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชกำหนดนี้ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล แต่ผู้ได้รับหรือครอบครองข้อมูลจะเปิดเผยให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบมิได้”

เนื่องจากพระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับแล้ว การเปิดเผย การแลกเปลี่ยน การเข้าถึง ตลอดจนการเก็บ การรวบรวมหรือการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลย่อมอยู่ภายใต้กฎหมาย ดังกล่าว หากผู้ใดฝ่าฝืนย่อมมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนนั้น แต่มาตรา 12 ดังกล่าวกำหนดให้การเปิดเผย การแลกเปลี่ยน การเข้าถึง ตลอดจนการเก็บ การรวบรวมหรือการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชกำหนดนี้ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงมีประเด็นปัญหาที่น่าคิดว่า หาก ผู้ได้รับหรือครอบครองข้อมูลนำข้อมูลที่ได้รับ ไปเปิดเผยให้บุคคลอื่น ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของ ข้อมูล ย่อมเกิดปัญหาในความรับผิดชอบของผู้ได้รับหรือครอบครองข้อมูลดังกล่าว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาทั้งสามดังกล่าวข้างต้นเป็นปัญหาที่สำคัญสมควรที่จะนำมาศึกษาค้นคว้า และหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ตามที่คุณศึกษาได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลกรณีถูกหลอกลวงจากมิชชันนารี ออนไลน์ รวมทั้งความหมาย แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้รับบทสรุป สำหรับปัญหากฎหมายดังกล่าว เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย โดยผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

มาตรา 4

กฎหมายเดิม มาตรา 4 บัญญัติว่า “ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือ บริการ

(2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

(3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

(3 ทวิ) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

(4) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ หรือพระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้”

ขอเสนอแก้ไขใหม่เป็น มาตรา 4 บัญญัติว่า “ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือ บริการ

(2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

(3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

(3 ทวิ) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

(4) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

(5) สิทธิในความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล

ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ หรือพระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการระงับการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 6

กฎหมายเดิม มาตรา 6 บัญญัติว่า “ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการพบเหตุอันควรสงสัยเองหรือได้รับข้อมูลจากระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 ว่าบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมและแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการที่รับโอนถัดไป พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันทีที่เป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่พบเหตุอันควรสงสัยหรือได้รับแจ้ง แล้วแต่กรณี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริง และแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตรวจสอบ

ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่งจากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรม พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที แล้วแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตรวจสอบแล้ว ปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า บัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นถูกใช้ในการกระทำความผิด ให้ดำเนินการตามกฎหมายภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการระงับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง หรือแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการตามวรรคสอง หากไม่ ปรากฏพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นถูกใช้ในการกระทำความผิด ให้แจ้งผลการตรวจสอบให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการทราบเพื่อยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมต่อไป

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคสามแล้ว หากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่แจ้งผลการดำเนินการ ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น”

ข้อเสนอเพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่เป็น มาตรา 6/1 บัญญัติว่า “เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจขยายระยะเวลาการระงับการทำธุรกรรมตามมาตรา 6 ได้ หากเห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อปกป้องผู้เสียหายจากการถูกหลอกลวง

การขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้ขยายได้ไม่เกินห้าครั้ง ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินเจ็ดวัน

การขยายระยะเวลาตามมาตรานี้ ต้องแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ชักช้า”

ขอเสนอเพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่เป็น มาตรา 6/2 บัญญัติว่า “เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจยกเลิกคำสั่งระงับธุรกรรมได้หากพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องบังคับใช้คำสั่งนั้นต่อไป

การยกเลิกคำสั่งระงับธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการหรือการใดที่ได้กระทำหรือยกเลิกกระทำไปเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งระงับธุรกรรมก่อนวันที่มีการยกเลิกคำสั่ง

เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจแก้ไขคำสั่งระงับธุรกรรมตามคำร้องขอของเจ้าของบัญชีหรือผู้ถือบัญชีร่วม โดยอนุญาตให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดำเนินการโอนหรือถอนเงินจากบัญชีได้ตามจำนวนที่กำหนด ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจระบุให้กับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจนั้น”

และขอเสนอเพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่เป็น มาตรา 6/3 บัญญัติว่า “สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ หรือเจ้าหน้าที่ พนักงาน หรือตัวแทนของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญาและทางแพ่งในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา 6 มาตรา 6/1 และมาตรา 6/2 หากได้ปฏิบัติตามด้วยความระมัดระวังตามสมควรและโดยสุจริต”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 12

กฎหมายเดิม มาตรา 12 บัญญัติว่า “การเปิดเผย การแลกเปลี่ยน การเข้าถึง ตลอดจนการเก็บ การรวบรวม หรือการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชกำหนดนี้ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล แต่ผู้ได้รับหรือครอบครองข้อมูลจะเปิดเผยให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบมิได้”

ขอเสนอแก้ไขใหม่เป็น มาตรา 12 บัญญัติว่า “การเปิดเผย การแลกเปลี่ยน การเข้าถึง ตลอดจนการเก็บ การรวบรวม หรือการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชกำหนดนี้ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล แต่ผู้ได้รับหรือครอบครองข้อมูลจะเปิดเผยให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบมิได้

หากผู้ได้รับหรือครอบครองข้อมูลฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติในหมวด 6 ความรับผิดทางแพ่ง และหมวด 7 บทกำหนดโทษ ส่วนที่ 1 โทษอาญา แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. เผยผลสำรวจปี 66 คนไทย 36 ล้านคน เคยถูกหลอกลวงทางออนไลน์ สูญเสียถึง 5 หมื่นล้าน [Online]. Available URL: https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/judprakai/1126616#google_vignette, 2568 (เมษายน, 14)
- ธีรวัฒน์ จันทระสมบุญ. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2566.
- นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2566.
- มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. รู้จักวันสิทธิผู้บริโภคสากล WCRD [Online]. Available URL: https://www.consumerthai.org/what-is-wcrd.html?utm_source=chatgpt.com, 2568 (เมษายน, 28).
- สภาองค์กรของผู้บริโภค. สิทธิผู้บริโภคสากล 8 ประการ เกราะคุ้มกันผู้บริโภค [Online]. Available URL: https://www.tcc.or.th/tcc_media/world-consumer-rights/, 2568 (เมษายน, 15).
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา [Online]. Available URL: <http://legacy.orst.go.th/>, 2568 (เมษายน, 16).
- สุขุม ศุภนิคย์. คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.